

Eleganse og empiri: Et innsideperspektiv på Ine Eriksen Søreide og konflikten mellom Israel og palestinerne

Jon Hanssen-Bauer

*Tidligere spesialrepresentant for Midtøsten i
Utenriksdepartementet og norsk ambassadør til Israel*

Sammendrag

Ine Eriksen Søreides var Norges utenriksminister i en usedvanlig krevende periode i konflikten mellom Israel og palestinerne. Som alle andre stater, fastholdt Norge det overordnede synet om at bare tostatsløsningen kan gi varig fred mellom Israel og palestinerne og ledet giversamarbeidet for å fortsette statsbyggingen og bevare det institusjonelle fundamentet for en slik løsning. Arbeidet ble forankret i FNs sikkerhetsråd, hvor Norge høstet ros for innsatsen. Hvis man undersøker hva Norge gjorde i giverlandssamarbeidet (AHLC) i forhold til den direkte konteksten for de ulike tiltakene, vil man finne at den norske politikken lyktes.

Jørgen Jensehaugens elegante spissformuleringer om at utenriksminister Søreide var et godt posisjonert vitne til at tostatsløsningen døde og at hun sikret at bistanden til palestinerne gjorde at denne politiske løsningens endelikt var så smertefri som mulig, strider mot empiriske fakta. Det er ikke riktig at sentrale bærebjelker i tostatsløsningen ble utradert. Og når tostatsløsningens død faktisk ikke kunne konstateres på den tiden, faller også kritikken for at Søreide ikke skiftet politisk kurs.

Nøkkelord: Israel · Palestina · AHLC · tostatsløsning

Kontaktinformasjon: Jon Hanssen-Bauer, e-post: JonHanssenBauer@gmail.com

©2023 Jon Hanssen-Bauer. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: Hanssen-Bauer, J. (2023). *Eleganse og empiri: Et innsideperspektiv på Ine Eriksen Søreide og konflikten mellom Israel og palestinerne*, *Internasjonal Politikk*, 81(2), 188–204. <http://dx.doi.org/10.23865/intpol.v81.5638>

I *Internasjonal Politikk* (Vol. 81, Nr. 1, s. 14–25) gir seniorforsker ved PRIO Jørgen Jensehaugen en analyse av Norges politikk overfor konflikten mellom Israel og palestinerne i årene 2017–2021. I et intervju i *Dagbladet* (Fransson, 2023) siteres han på at denne politikken mislyktes totalt. «Norge har hatt en uvilje til å tenke kritisk. De har bare hatt én plan, tostatsløsningen», siteres han.

Jeg hadde sentrale roller i Utenriksdepartementet på dette politikkfeltet mellom 2009 og 2022. Jeg har derfor lest artikkelen med stor interesse, og syns norsk rolle i perioden bør gis et korrektiv fra noen med innsikt i hvordan den ble formet.

Jensehaugen kritiserer at utenriksminister Ine Eriksen Søreide skal ha styrt norsk Israel-Palestina-politikk etter klassisk norsk modell *uten å endre kurs* da president Trump «utraderte» muligheten for en tostatsløsning på konflikten og alle «de sentrale pilarene i denne visjonen også kollapse». Norge bidro «til at denne politiske løsningens endelikt var så smertefri som mulig» gjennom å sikre vedvarende bistand til palestinerne (Jensehaugen, 2023, s. 14). Han spissformulerer (2023, s. 16) at «Norge satt på første rad og bevitnet at tostatsløsningen var i sine siste kramper» og at «Søreide var et førsteklasses vitne til tostatsløsningens død» (2023, s. 25).

Dette er retorisk elegant, men empirisk feil. Det er feil at president Trump sablet ned tostatsløsningen som døde i eller rundt 2020. Norge sikret ikke vedvarende bistand til Palestina. Analysen er basert på et titalls tekster fra giverlandsgruppen (AHLIC)¹ og Norges innlegg i de månedlige debattene om Midtøsten i FNs sikkerhetsråd i 2021, uten at norske budskap og tiltak tolkes i deres relevante kontekst. Ingen personer med kjennskap til norsk politikk i perioden er intervjuet.

Et bedre empirisk grunnlag ville ventelig endret konklusjonen: Norge høster anerkjennelse hos partene og giverlandenes politikere for å ha ledet giverlandsgruppen på en måte som bidro til at det palestinske statsbyggingsprosjektet overlevde og at muligheten for en tostatsløsning ikke kollapse i en usedvanlig krevende tid.

En usedvanlig krevende tid

Det var en usedvanlig krevende situasjon for fredsprosessen i den tiden Søreide var utenriksminister og under president Trumps administrasjon. Det palestinske selvstyret ble svekket av en serie politiske og finansielle sjokk. Israel gikk inn i en stadig dypere politisk splittelse. Splittelsen handlet først og fremst om statsminister Netanyahu, men selv etter flere valg fantes intet stabilt styringsalternativ for landet.

¹ Giverlandsgruppen (Ad-Hoc Liaison Committee, AHLIC) er en koalisjon av de største giverne, partene selv og nære naboer som Jordan og Egypt, samt FN, Verdensbanken og IMF. Hovedarbeidet som Norge leder utføres i Jerusalem og Ramallah, og ledes av Norges representant til Det palestinske selvstyret. AHLIC er en mekanisme for å koordinere bistand og samordne forståelse og syn mellom giverne på status i den palestinske statsbyggingen som er målet for bistanden. Status for arbeidet oppsummeres to ganger årlig i hovedstadsmøtene, ledet av den norske utenriksministeren, hvor de sentrale rådgiverne i hovedstedene, oftest lederne av Midtøsten-deskene, møtes.

Venstresiden ble radert ut. Spenningen tiltok på Vestbredden. Konfliktene og volden rundt israelske bosettinger, og ikke minst de hellige stedene i Jerusalem, ble farlig skjerpet.

Trump-administrasjonens politikk bidro til polarisering ikke bare i Israel, men også mellom palestinerne og israelere, mellom Palestina og arabiske naboer, og mellom Iran og resten av regionen. I Gaza var situasjonen labil, med en skjør våpenhvile og treg gjenoppbygging etter krigen i 2014. Allerede i 2012 advarte FN om at Gaza ikke ville være beboelig etter 2020 (UNRWA, 2012).

Den palestinske økonomien var allerede svekket da Trump-administrasjonen kuttet alle amerikanske bevilgninger til Palestina og UNRWA. Internasjonal bistand sank, budsjettstøtten helt ned til en tiendedel av tidligere nivåer. Israel frøs midler i overføringene til Palestina som tilsvarte summen PLO gir til palestinske fanger og deres familier.² PA valgte å kutte dialogen med USA helt, og nektet i en periode å ta imot deres skatte- og avgiftsinntekter som Israel samler inn, så lenge ikke alt ble overført. Overføringene utgjør åtte tideler av PAs samlede inntekter. På toppen kom covid-19-pandemien i 2019 med helsekrise og økonomisk resesjon.

I Palestina kom dårlig økonomi sammen med en stadig dypere politisk krise. Ledernes legitimitet i befolkningen sank til et lavmål, og de ble isolert i regionen. Splittelsen mellom Fatah-styrte Vestbredden og Hamas-styrte Gaza ble dypere. Abbas truet med valg, som han neppe egentlig ønsket selv, og avlyste forberedelsene til valg i 2021 da han så hvordan det bar. Den politiske elitens fokus var på den forventede arvestriden etter Abbas, med en svekket evne til å utforme koherente politiske strategier som resultat.

Norsk politikk for å bevare muligheten for palestinerne nasjonale drøm om egen stat og folkerettslige krav på selvstyre var rettet mot å styrke PA, hindre at den interne splittelsen blir irreversibel, og ivareta palestinerne levekår.

Ble tostatsløsningen lagt død av president Trump?

Premisset om at tostatsløsningen ble «fullstendig utradert av israelsk og amerikansk politikk» (Jensehaugen, 2023, s. 15) i denne perioden er feil. USAs ambassade ble flyttet til Jerusalem, Trump endret det amerikanske synet på annekteringen av Jerusalem (og ikke minst Golan), samt tok tiltak som førte til brudd med palestinerne. Men amerikanerne fastholdt, og fortsetter, den politiske støtten til tostatsløsningen.

Trump varslet tidlig at han ville skape fred. Første del av fredsplanen, den økonomiske delen, ble offentliggjort i Bahrain i juni 2019. Den politiske delen kom i januar 2020 og hadde mål om å etablere en palestinsk stat – riktignok med begrensninger (Trump White House, 2020). Den ga støtte til en palestinsk hovedstad i

² Kritikken mot de palestinske støtteordningene for palestinske fanger i israelske fengsler ble først tatt opp av Norge og Storbritannia og deles av de andre giverne. Ordningene utmåler støtten etter lengde på straffene og kan hevdes å belønne vold. Norge har kritisert den israelske loven og praksis om å fryse overføringen av palestinske inntekter.

de østlige delene av Jerusalem-regionen og et territorium, som planene hevder at med landbytter ville utgjøre omtrent samme areal som det Israel okkuperte i 1967. Samtidig ga den 70 prosent av område C til Israel.³ USA hevdet planen var en invasjon til forhandlinger.

Planen ble først godtatt av statsminister Netanyahu og en lang rekke israelske politikere, men ble avvist av deler av bosetterbevegelsen på grunn av deres motstand mot en palestinsk stat (se f.eks. Makovsky, 2022, s. 7). Planen ga Israel rett til å annektere de delene av C-områdene som planen la til Israel, hvis ikke palestinerne kom til forhandlinger. Netanyahu lovet å annektere innen juli 2020, men ga opp etter press særlig fra Golf-landene og USA. USA motsatte seg umiddelbar annektering fordi det kunne undergrave planen. Grensene måtte først utredes sammen med USA. Et flertall i Israel støttet å droppe annektering mot å få normalisering med arabiske land (Makovsky, 2022, s. 11).

Jeg kommer tilbake til bosettingene nedenfor, men ingen av de andre «bærebjelkene» i tostatsløsningen som Jensehaugen omtaler, var verken bærebjelker eller ble utradert. Nasjonalitetsloven⁴ som ble vedtatt av Knesset i juli 2018 er stort sett irrelevant for flyktingenes returrett. Jensehaugen sier denne retten er stadfestet i FN, men Israel har aldri akseptert at den relevante FN-resolusjonen, UNGA res 194 (1948), gir flyktingene returrett (se f.eks. Lapidoth, 2001). Det arabiske fredsforslaget, vedtatt i Beirut i 2002, gir Israel rett til å avgjøre hvem og hvor mange som skal innvilges innflytting dit. Så langt har forhandlerne stått langt fra hverandre i dette spørsmålet. Returrett har verken vært en bærebjelke før, eller er blitt kansellert i perioden.

Den internasjonale tilstedeværelsen på bakken kan være svekket av at den norsklede, internasjonale observatørstyrken i Hebron (TIPH) ble nedlagt etter at Israel nektet å fornye mandatet i 2019. Utviklingen i Hebron er forverret, men hovedgrunnen er å finne i utviklingen av israelsk politikk. Det er mye internasjonal tilstedeværelse igjen. FNs flyktningsorganisasjon UNRWA ble svekket økonomisk av at USA trakk amerikansk støtte. Trass i at UNRWA har vært underfinansiert i flere tiår (Jacobsen, 2003), har organisasjonen lyktes i å opprettholde grunnleggende tjenester til den palestinske flyktningsbefolkningen i regionen. I lukkede rom ber israelske sikkerhetsmyndigheter givne om å fortsette støtten til UNRWA.

³ Jeg deler mye av den kritikken som er fremført internasjonalt av denne planen. Planen antagoniserte palestinerne fullstendig, tok entydig parti for Israel og godtok ensidig israelske krav. Språkføringen i planen nedverdiger palestinerne og inviterer på ingen måte dem til forhandlinger på grunnlag av planen. Det betyr ikke at den ikke hadde interessante ideer, men målet om å løse alle utestående spørsmål var helt urealistisk.

⁴ Påstanden om at returretten er stadfestet av FN følger den palestinske posisjonen, som nok er tvilsom. Videre, hvis nasjonalitetsloven har noen relevans, ville det snarere være å styrke behovet for å skille de palestinske områdene fra Israel. Loven er problematisk, men i en annen sammenheng. Den befester Israel som jødisk stat og gir støtte til israelske krav på Jerusalem og til å bygge bosettinger. Den endrer ikke rettighetene for palestinske borgere i Israel, men svekker deres status som minoritet i landet.

Påstanden om at Norge endret kontaktpolitikken og førte en politikk som bidro til å sementere splittelsen mellom Fatah og Hamas, og mellom Vestbredden og Gaza, er rett og slett feil. Kontakten mellom norske embetsfolk og Hamas fortsatte som før under Solbergs regjeringer.⁵ Jeg skal nedenfor vise at Norges politikk ikke svekket, men understøttet samlingsbestrebelsene mellom partene, blant annet fordi delingen av territoriet truer visjonen om en palestinsk stat.⁶ Norge høster honnør blant andre land, og kontakten er også viktig for at bistanden til Gaza kan opprettholdes. Norge har støttet en lang rekke prosjekter som bedrer situasjonen for befolkningen der. Bistand kan ikke kanaliseres gjennom Hamas så lenge Hamas er terrorlistet av EU og USA. Dette skjønner Hamas.

Overskred veksten i bosettingene grensene for en mulig palestinsk stat?

Jensehaugen (2023, s. 19) viser til at «økningen i antall bosettere var enorm», fra 632 069 bosettere på Vestbredden og i Øst-Jerusalem i 2017 til 681 077 i 2020. I *Dagbladet* hevder han at tostatsløsningen «kunne kanskje ha fungert når det var 200 000, 300 000 eller 400 000 bosettere på Vestbredden og i Øst-Jerusalem. Men ikke i dag» (Fransson, 2023).

Dette er et legitimt argument. Jeg deler bekymringen for at bosettingene vil gjøre det umulig å etablere et sammenhengende territorium som tilsvarer det området som ble okkupert i 1967. Men dette er forhold som må undersøkes konkret, selv om alle stater kritiserer bosettingene prinsipielt som brudd på internasjonale regler for okkupasjon.

Var økningen i antallet bosettere «enorm» i den perioden vi er opptatt av – slik at Norge burde avlyst planen om tostatsløsningen fordi bosettingen hadde krysset en klar linje og gjort løsningen umulig? Svaret på det spørsmålet er nei, ifølge blant annet forskning utført ved Washington Institute i USA (Makovsky, 2022).

De aller fleste eksperter antar at en fremtidig grense kan bli trukket langs tra-seen for separasjonsbarrieren eller muren, og ikke langs våpenhvilelinjen fra 1949.

⁵ Kontakt på politisk nivå har bare skjedd i en spesiell situasjon etter at Hamas vant det palestinske valget i 2006. Norge bidro til forhandlingene som førte til Mekka-avtalen som politisk plattform for regjeringen Haniyeh. Norge mente at denne avtalen ga tilstrekkelig innrømmelser i forhold til de såkalte PLO- eller kvartettkriteriene til at det var mulig å samarbeide med regjeringen ledet av Hamas. Norges forsøk feilet. Ingen andre stater (Sveits er et unntak) fulgte Norge, det brøt ut blodige uroligheter i Palestina, Hamas tok kontrollen over Gaza militært og splittelsen var et faktum. Bistanden ble i denne perioden lagt om og kanalisert utenom departementer ledet av Hamas-ministre.

⁶ Daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre gjorde rede for norske posisjoner om anerkjennelse av Palestina som stat i en kronikk i *New York Times* i september 2011. Han argumenterte for at Palestina hadde institusjoner som kunne administrere en stat, at grensene riktignok var uavklarte, og at palestinerne ikke kunne klandres for effektene av okkupasjonen. Han argumentert for at splittelsen ikke skulle være til hinder, men Sikkerhetsrådet kom til en annen vurdering i 2012 og tillå splittelsen avgjørende vekt for å ikke akseptere Palestina som fullt medlem av FN.

Da vil de store bosettingsblokkene vest for denne traseen innlemmes i Israel.⁷ Palestinerne har akseptert landbytte for å gjøre dette mulig, så lenge byttene er begrensede og mellom likeverdige områder av samme størrelse. De største hindrene utgjøres av bosettingene øst for traseen, og av utposter som blir strategisk etablert på Vestbredden nettopp for å bryte opp territoriet. Likevel er hva som er *mulig* å få til et forhandlingsspørsmål og avhengig av politisk vilje.

Begge områdene, både øst og vest for denne traseen og barrieren, har hatt en nokså lik vekst (mellom 3,5 og 5 prosent per år) fra 2009 til 2015. Veksten steg til rekordhøye 7,55 og 8,7 prosent i 2016, men falt kraftig i 2018 og 2019. Veksten er mye høyere enn for den jødiske befolkningen i Israel, og det er særlig den ultraortodokse befolkningen som vokser raskt. I 2021 bodde nesten 80 prosent av bosetterne mellom barrieren og våpenhvilelinjen fra 1949. Resten, det vil si 111 741 personer, bodde i bosettinger øst for denne. Områdene vest for muren utgjør om lag 8 prosent av Vestbredden (Makovsky, 2022, s. 49 ff).

Bosettingsutvidelsene utgjør dermed en større trussel enn befolkningsveksten i bosettingene vurdert alene. Vi ser en gradvis, men begrenset utvidelse også av blokkenes fotavtrykk, og en foruroligende spredning av utposter som også er illegale etter israelsk lov, øst for barrieren. I perioden utgjorde israelsk legalisering av slike spredte, illegale utposter en farlig trend i tillegg til trusselen om annekteringer. Men de viktigste grensene som det internasjonale samfunn med USA i spissen har trukket opp, ble imidlertid ikke krysset.⁸ Norge, som de fleste andre land, kritiserte de ulike skrittene Israel tok. Norge uttrykte gjentatte ganger at det haster å få i gang forhandlinger, og har også foreslått å gi prioritet til forhandlinger om territorielle spørsmål og grensene.

Tvert imot hva Jensehaugen skriver, var debatten om forhandlinger og vilkår for fred levende i den perioden hvor Søreide ledet Utenriksdepartementet. Ingen stater, eller partene for den saks skyld, endret syn på tostatsløsningen. President Abbas gjentar stadig kravet om forhandlinger for tostatsløsningen på vegne av PA og PLO. Selv Hamas vil godta en forhandlet tostatsløsning om den får flertall i folkeavstemming.⁹ Israelske politikere har som nevnt støttet en tostatsløsning, og Knessets ratifisering av Oslo-avtalene er ikke endret, selv om uttalelser til støtte for en palestinsk

⁷ Begrunnelsen er delvis at det er umulig i fredstid og i et demokrati å evakuere disse blokkene, og delvis sikkerhetsvurderinger. Forhandlingene mellom statsminister Olmert og president Abbas i 2008 skal ha resultert i at Israel krevde landbytter på i overkant av 7 prosent av Vestbredden mens den palestinske posisjonen var å kunne akseptere 2,9. Olmert hevdet at Abbas ble tilbudt et territorium tilsvarende i størrelse det som ble okkupert i 1967. Tidligere forhandlinger har gitt mindre til palestinerne. Kartet som Olmert overleverte til Abbas, og som Abbas aldri responderte på, er ikke kjent. Olmert ledet et forretningsministerium på dette tidspunktet. Tiden var i ferd med å renne ut, og han ville ikke kunnet lede oppfølgingen av en eventuell avtale.

⁸ Dette gjelder særlig bosettinger i det såkalte E1-området nær Jerusalem og områdene Atarot og Givat Hamatos. De illegale utpostene etableres ofte nær transport-aksene nord-sør langs vei 60, vest-øst langs vei 5, og på flere andre strategiske områder.

⁹ Jeg refererer her til egne møter med ledere i Hamas.

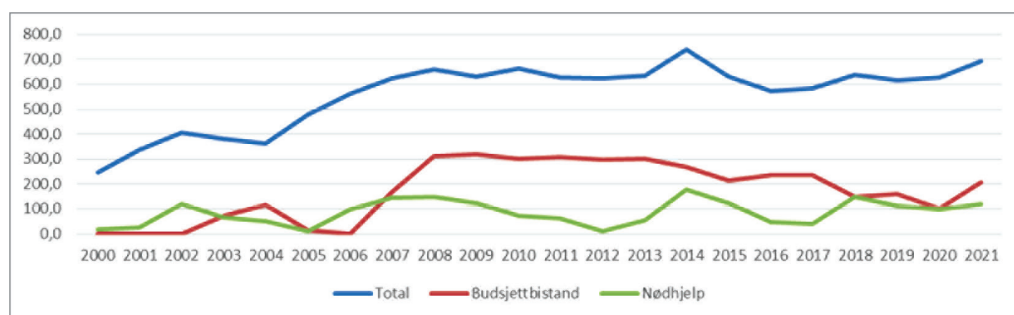
stat ikke gis ofte.¹⁰ Norge var og er i godt og bredt selskap. Hvorfor skulle Norge endret politisk posisjon i denne perioden – og til hva?

Sikret Norge «vedvarende bistand» til palestinerne?

Jenschaugen hevder at norsk støtte til palestinerne økte under Søreide, og at «økningen reflekterte både et voksende behov på palestinsk side og en generell givertretthet i det internasjonale samfunn. Norge måtte derfor stadig dekke nye behov som et resultat av den negative utviklingen» (2023, s. 19). Denne påstanden er feil, og han tar ikke stilling til om Norge skulle endret bistanden.

Bistanden til Palestina er politisk og humanitær. Bortsett fra Gaza, er Palestina et mellominntektsland som normalt ikke prioriteres for norsk bistand. Norge gjentar stadig at formålet med bistanden er å legge grunnlaget for tostatsløsningen. Norge avviser ideen om en økonomisk fred som alternativ til å løse de underliggende konfliktspørsmålene. Å bygge et bærekraftig statsapparat, er et politisk mål for bistanden.

Figur 1 viser at hovedbildet er at norsk bistand til Palestina har vært holdt stabil. Bistanden økte fra 2004 til 2008, og er siden holdt under 700 millioner kroner.¹¹ I 2016 sank bistanden, hovedsakelig fordi deler av bistanden ble midlertidig frosset i påvente av beslutninger i flere saker som var vanskelige for regjeringen (som utdanningsstøtte og støtte til det palestinske sivilsamfunn). Reduksjon i budsjetttøtten ble i noen grad motvirket av økning til nødhjelp.¹²

Figur 1. Norsk bistand til Palestina i MNOK, 2000–2021

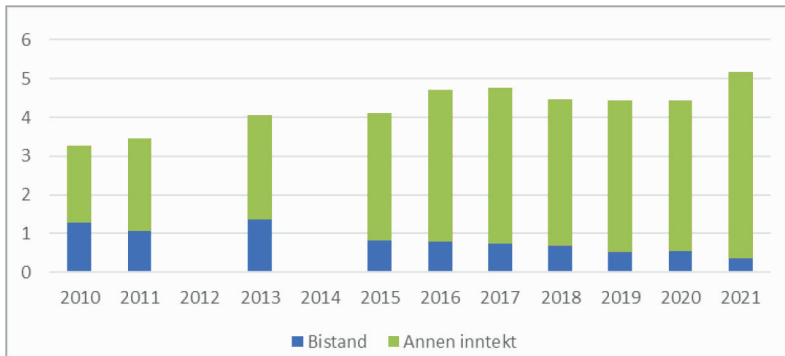
Kilde: NORADs bistandsstatistikk

¹⁰ Statsminister Netanyahu har vært en ivrig kritiker av Oslo-avtalen, men har støttet en tostatsløsning hvor han har brukt formuleringer som er svært nær de statsminister Rabin ga til Knesset i forsvar av Oslo II-avtalen i 1995. Han har ledet flere regjeringer som har forhandlet om en tostatsløsning. Med økende avhengighet av bosetterdominerte partier, har Netanyahu endret sine formuleringer i bosettervennlig retning.

¹¹ 2014 er et unntak hvor bistanden var høyere på grunn av de spesielle omstendighetene rundt Gaza-krigen det året og det norske engasjementet i å stanse konflikten og gjenoppbygge Gaza.

¹² Norge responderte på flere såkalte *flash appeals* fra FN og støtten gikk til Gaza og for eksempel helse og vaksiner under covid-19-pandemien.

Videre er den samlede internasjonale bistanden til Palestina fallende og endret. I årene som fulgte giverkonferansen i Paris i desember 2007, innfridde giverne løftet om 5,6 milliarder dollar i budsjettstøtte over en femårsperiode. På det høyeste nådde støtten 1,3 milliarder USD på et år. Nå er budsjettstøtten falt til 150–300 millioner USD årlig, til stor skuffelse for Palestinas regjering, og kommer fra EU, Verdensbanken og Norge. Norsk støtte er redusert i dollarbeløp, men ikke avvirket.

Figur 2. Selvstyrets egenrapporterte inntekter. Bistand og andre inntekter 2010–2021, i mrd. USD
Kilde: PCBs hjemmeside, data mangler for 2012 og 2014

Figur 2 viser at PAs inntekter stagnerte i 2016–2017 og falt deretter i 2017–2020. Bistand kanalisert gjennom PA, det vil si i hovedsak budsjettstøtte, falt fra omtrent en tredel av totalen i 2010, til 12 prosent i 2019 og 2020, og videre til 6,7 prosent i 2021 (PCBS, n.d.). Andre deler av den internasjonale bistanden, som ikke kanaliseres gjennom PA, er antakelig opprettholdt bedre, men gode oversikter over denne bistanden mangler.¹³ Mitt inntrykk er at en stor andel rettes mot Gaza og at Vestbredden mottar mindre enn før. FN er en dominerende giver til Gaza, sammen med PA.

Bildet er med andre ord en synkende totalbistand, en nærmest avvirket budsjettbistand, at bistanden blir rettet mot spesifikke sektorer (helse, utdanning, energi, vann, styresett), og at humanitær bistand med hovedvekt på Gaza blir opprettholdt. Utgangspunktet for norsk politikk i AHLC, er at PA bare kan bli finansielt bærekraftig på egne palestinske inntekter. Denne forståelsen lå til grunn for at Norge tok til orde for endrede grep i giverlandsgruppen.

AHLC som politisk arena i fredsprosessen

Jensehaugens analyse av Norges innsats i giverlandsgruppen begrenses av at han baserer seg på et snevert empirisk materiale. Han går dermed glipp av hvordan Norge leder AHLC og bruker disse arenaene politisk for å fremme tostatsløsningen.

¹³ Støtte til UNRWA inngår ikke i det bildet jeg omtaler her.

Han referer til utenriksministerens innlegg og oppsummeringer i AHLCs hovedstadsmøter, uten at han forholder seg til den direkte konteksten som disse tekstene er skrevet i. Materialet om denne er lett tilgjengelig. Det fins knapt noen annen konfliktsituasjon eller bistandsmottaker hvor løpende situasjon og utvikling er dokumentert og beskrevet så grundig.¹⁴ Han bruker heller ikke informasjon fra andre giveres representanter som følger prosessene og kjenner andre lands politiske vurderinger. Referansene er bare til hans egen konstruksjon av den overordnede politiske konteksten, som inneholder empiriske feil.

AHLC er ikke en arena for politiske forhandlinger om de utestående sluttstatus-spørsmålene. Giverlandsgruppen skal *understøtte* målet om en forhandlet tostatsløsning ved å bygge et fundament for staten i form av institusjoner og en bærekraftig økonomi. Som den eneste arena hvor partene og det internasjonale samfunn drøfter utviklingene i Palestina-spørsmålet, settes dagsorden i AHLC av den umiddelbare politiske konteksten som igjen selvsagt er påvirket av de overordnede hendelsene.

Det første eksemplet er fra den sentrale perioden for oppbyggingen av statlige institusjoner for selvstyret. President Abbas utnevnte en ny regjering under statsminister Salaam Fayyad i juni 2007. I desember samme år, ble den allerede omtalte giverkonferansen for Palestina holdt i Paris. Den samlet internasjonal støtte til Fayyads utviklingsplan «Palestine: Ending the Occupation, Establishing the State». Daværende utenriksminister Støre fikk givene med på å bruke AHLC til å bruke planen som grunnlag for statsbyggingsarbeidet.

Dette ble en suksess. I juni 2011 rapporterte Verdensbanken og FN til giverlandsmøtet at selvstyret hadde gode nok institusjoner til å administrere Palestina som stat. I forbindelse med møtet AHLC hadde i New York samme år, offentliggjorde utenriksminister Støre at et sentralt kriterium for å anerkjenne staten Palestina dermed var oppfylt (Støre, 2011).

Statsbyggingsarbeidet støttet opp under forhandlingsprosessen mellom statsminister Netanyahu og president Abbas, som USA engasjerte seg i rett etter at president Obama tiltrådte. Norge hadde løpende kontakt med USA om forhandlingene, og den amerikanske forhandlingsledelsen deltok i AHLCs møter.

Forhandlingene løp inn i utfordringer som tiltok i styrke utover i 2011, til de brøt sammen mot slutten av året. Det palestinske svaret var en internasjonaliseringsstrategi, hvor å bli opptatt som medlem i FN og i internasjonale organisasjoner sto sentralt. Høsten 2011 trodde Norge at president Abbas ville søke om oppgradert status i FN for Palestina, mens han i stedet søkte Sikkerhetsrådet om fullt medlemskap, som Sikkerhetsrådet avviste. I 2013 forsøkte USAs utenriksminister John Kerry som kjent å gjenopplive forhandlingene, men måtte gi opp forsøket våren 2014.

¹⁴ FN, Verdensbanken, IMF og kvartettkontoret lager og publiserer grundige halvårslige analyser til AHLC-møtene. Partene gir også rapporter og kommenterer utviklingen i deres innlegg – som i varierende grad offentliggjøres. Jeg har aldri sett dette materialet brukt av norske forskere. Det forundrer meg.

Både da forhandlingene pågikk og i det politiske vakuum som oppsto hver gang forhandlingene kjørte seg fast, spilte giverlandsmøtene en sentral rolle som arena for offentlig debatt mellom partene og de sentrale, internasjonale støttespillerne om konkrete tiltak på bakken. Det er ikke tvil om at dette hadde positiv effekt på folks levekår og sikkerhet på begge sider av konflikten, selv om giverne ikke hadde instrumenter for å motvirke sammenbruddet i de politiske forhandlingene. De fortsatte å bygge fundamentet for en løsning, og holdt dermed også den politiske horisonten levende.

Mitt andre eksempel er fra AHLC-arbeidet for å stabilisere situasjonen i perioder med, og etter, militær konflikt. Det var tre omfattende militære eskaleringer mellom Israel og de politiske fraksjonene i Gaza, i 2008–2009, i 2012 og i 2014. De skjedde alle i kjølvannet av havarerte, politiske forhandlingsprosesser, uten at sammenbruddene i forhandlingene alene var utløsende årsak til eskaleringene. Etter krigshandlingene i 2008–2009, fikk AHLC formelt i oppdrag fra FNs sikkerhetsråd å koordinere gjenoppbyggingen av Gaza (UNSC Res. 1860 (2009)).

Under eskaleringen i 2014 var Norge, ledet av daværende utenriksminister Børge Brende, et av svært få vestlige land som forsøkte å avverge en bakkeinvasjon og deretter å komme fram til en våpenhvile. Norge tok også føringen i gjenoppbyggingen av Gaza. Dagen før bakkeinvasjonen startet, møtte utenriksminister Brende statsminister Netanyahu, som bønnfalte Norge om å kontakte Hamas og be om stans i rakettene og forhandle om våpenhvile. En norsk diplomat ble omgående sendt til Kairo for å møte Hamas, og den norske ambassadøren i Kairo fortsatte deretter med jevnlige møter med Hamas-lederne der. Utenriksminister Brende gjennomførte et omfattende møteprogram for å bistå i det pågående arbeidet for våpenhvile.

Et særlig viktig initiativ fra norsk side var å organisere en internasjonal giverkonferanse for Gaza. Først var tanken å invitere til Oslo, men Brende avtalte med Egypts utenriksminister å holde konferansen i Kairo. Norge møtte motstand. Verken USA eller EU var lystne på en slik konferanse. Sammen med Egypt og Jordan klarte norske diplomater å snu stemningen, og også å få støtte fra de palestinske lederskapene både i Ramallah og i Gaza, samt i Israel.¹⁵ Støtten fra Golf-landene var avgjørende for å få med EU og USA. Uten norsk diplomatisk innsats her, i rollen som leder av AHLC, ville konferansen aldri ha skjedd. Konferansen ga politisk støtte til våpenhvile og gjenoppbygging av Gaza. Den ga lovnader om en finansiell støtte på 5,4 milliarder dollar, i hovedsak fra arabiske land, til gjenoppbygging av infrastruktur og hjelp til befolkningen i Gaza. De politiske budskapene fra konferansen, utarbeidet av Norge og Egypt i fellesskap, var at Gaza måtte gjenoppbygges til et bedre sted å leve, med omfattende modernisering av grunnleggende infrastruktur, åpning av grensene og gjenoppbygging av produktiv virksomhet og jobbskaping. En viktig forutsetning for å få dette til var palestinsk samling under ett, legitimt styre.

¹⁵ Israel ble ikke invitert til konferansen, noe Norge fikk kritikk for. Israel ga likevel støtte til at konferansen ble gjennomført, og ble holdt løpende informert av Norge.

Da Ine Eriksen Søreide overtok som utenriksminister høsten 2017, hadde AHLHC akkurat avholdt sitt høstmøte i New York. Der fikk Norge oppslutning fra giverne om en bistandspakke til Gaza som var initiert av FN. Denne fikk støtte fra den palestinske statsministeren Rami Hamdallah og hans teknokratregjering. Jensehaugen skriver at amerikansk politikk «i realiteten» da hadde ødelagt muligheten for den fredsprosessen som president Trump hadde annonsert rett før og skapt et «totalt brudd» mellom partene (2023, s. 20). Bildet var mer sammensatt.

I oktober undertegnet Fatah og Hamas en avtale om forsoning. Avtalen innebar enighet om å danne en nasjonal samlingsregjering, at tidligere ansatte i PA i Gaza skulle reintegreres i administrasjonen, og at det skulle avholdes valg. I desember kom den amerikanske beslutningen om å flytte ambassaden til Jerusalem og anerkjenne byen som Israels hovedstad. Samtidig gjorde president Trump kjent at USA ville legge fram en fredsplan. I Israel kom korrupsjonsanklagene mot statsminister Netanyahu og økende spenninger i regjeringen. I januar 2018 truet president Abbas, blant annet i en tale til sentralkomiteen i PLO, om å nedlegge selvstyret og be FN overta ansvaret for Gaza-stripen.¹⁶ Han truet med å stoppe all finansiering av Gaza og at PA ikke lenger ville være i stand til å betale lønninger til offentlige ansatte verken i Gaza eller på Vestbredden. Dette skapte en mangefasettert politisk krise med stort potensial for å eskalere, og også en mulighet for å bidra til den palestinske samlingsprosessen i tråd med den palestinske befolkningens ønske.

Norge responderte med å innkalle til et ekstraordinært møte i giverlandsgruppen i januar 2018. Målet var å unngå et «totalt brudd», sende viktige signaler til Gaza, bremse kreftene som dro Gaza og Vestbredden fra hverandre, og å samle det internasjonale samfunn om felles forståelse om hvordan møte denne krevende situasjonen. Forsoningsavtalen og kostnadene ved den, ville innebære betydelige utfordringer for giverne.

Isolert sett gikk Vestbredden, da som nå, i budsjettoverskudd, mens overføringerne til Gaza skapte underskudd uten noen inntekter til PA derfra. Abbas stanset senere overføringer til Gaza i en periode, men de ble gjenopptatt som resultat av internasjonalt press gjennom AHLHC. PA er den største bidragsyteren til Gaza. Derfor kan ikke giverne konsentrere seg bare om Gaza og glemme PA. USA deltok i alle møtene med delegasjoner på høyt nivå.

Etter møtet tok Norge initiativ til å samle sentrale aktører i Kairo for å forberede AHLHCs vårmøte i Brussel. Der deltok partene, EU, USA og Egypt under norsk ledelse, og ble enige om et sett konkrete tiltak for Gaza (særlig vann, energi,

¹⁶ Situasjonen i Gaza har vært prekær siden Hamas overtok kontrollen over området. De mange krigshandlingene, ikke minst krigen i 2014 da israelske bakkestyrker gikk inn i Gaza, førte til store ødeleggelser. Stengningsregimet som ble satt i verk for å hindre militær opprustning i Gaza stanset mulighetene for eksport og import av viktige innsatsfaktorer. Gaza er fullstendig prisgitt internasjonal støtte. BNP er falt med 40 % siden år 2000. Tunnelene inn til Egypt underminerte stengningsregimet inntil president Sisi beordret dem ødelagt. Arbeidsledigheten har vært skyhøy, og mulighetene for arbeid i Israel har inntil nylig vært blokkert.

og systemer for å lønne offentlig ansatte). Verdensbanken, IMF og FN rapporterte at det i 2017 hadde vært fall i en allerede svak økonomisk vekst i Palestina, økende budsjettunderskudd for PA, vedvarende høy arbeidsledighet og manglende bistand. FN rapporterte om humanitær krise i Gaza. Rapportene skapte stor uro, sett i lys av det overordnede politiske bildet.

De politiske signaler Norge ga kan leses ut av Søreides innledninger og pressemeldinger fra UD. Samtidig er ikke budskapene bare norsk politikk. De er resultat av flere runder med politiske konsultasjoner mellom givne lokalt, og mellom Norge, givne og partene. De summerer dermed opp hvordan Palestinas sentrale støttespillere best kan bidra framover.

I januar 2018 oppfordret Søreide til å fornye støtten til en felles strategi for å bygge den palestinske staten, og til å forplikte støtte til samlingsprosessen. Hun minnet om hva det politiske målet er og foreslo hovedpunkter i en slik strategi. Samtidig uttrykte hun norske forventninger til en amerikansk fredsplan, nemlig at den skulle være konstruktiv, balansert, basert på parameterne partene var enige om i Oslo, samt omfatte alle utestående spørsmål. Til slutt listet hun opp hovedutfordringene i bistanden til Gaza (AHLC, 2018a).

I mars samme år, ble budsjettsituasjonen for selvstyremyndighetene diskutert – som vanlig er for vårmøtene. Igjen valgte Søreide å understreke grunnleggende politiske forutsetninger for bistanden og trakk linjene mellom statsbyggingen i AHLC og politiske forhandlinger om en fredsløsning. Hun la så fram styrende prinsipper for bistanden til Gaza, igjen med referanse til den alvorlige situasjonen der og utfordringene i samlingsprosessen (AHLC, 2018b).

Dette er et eksempel på hvordan Norge bruker AHLC-plattformen og tar ledelse i å etablere felles forståelse, politikk og oppslutning om støtten til Palestina. Det er denne evnen til å ta samlende initiativ mellom partene og Palestinas venner, som blir verdsatt. Forutsetningen for å lykkes, er at Norge har en usedvanlig tett og tillitsfull kontakt med begge parter og med alle de sentrale, internasjonale aktørene (inklusive Hamas). Det krever også at Norge har dyp innsikt i de konkrete utfordringene.

I årene som fulgte ble bortfallet av budsjettstøtte møtt i AHLC med å endre fokus i giverdiskusjonene. Norge ga tydelige signaler til begge partene om at de ikke kunne forvente at slik støtte ble gjenopptatt. Derfor må de modernisere samarbeidsformene¹⁷ dem imellom slik at PAs egne inntekter styrkes. Givne har vektlagt et smidigere samarbeid mellom partene i å følge opp bistanden til infrastruktur- og

¹⁷ Det økonomiske samarbeidet er styrt av den såkalte Paris-protokollen som partene undertegnet som en del av Oslo II-avtalen. Den etablerer en tollunion mellom de to partene, i tråd med tostatsløsningens mål om en økonomisk union mellom statene, og en mekanisme for overføring mellom dem av skatter og avgifter som de krever inn på vegne av hverandre. Dette har gitt et økonomisk fundament for PA og overføringene fra Israel utgjør om lag 80 % av PAs inntekter. To saker har stått i sentrum: Den ene er å bedre innkrevingen i skatter og avgifter fra et foreldet opplegg basert på papirfakturaer. Den andre handler om å overføre myndighet fra Israel til Palestina når det gjelder sektorer som energi og andre, samt større deltakelse i innkreving av toll og avgifter.

andre prosjekter. Dette innebærer å bygge den palestinske staten nedenfra og opp, gjennom å overføre stadig mer myndighet for ulike tjenestesektorer fra Israel til PA.

Tilsvarende fremstilling kan gis av hvordan AHLC spilte en viktig rolle i årene som fulgte, blant annet for å motvirke effektene av covid-19-pandemien i Palestina og for å styrke PA. Politikken Norge fikk oppslutning om i AHLC, var riktig respons i forhold til situasjonen på bakken og overordnede politiske hendelser. Den bidro til at viktige byggeklosser i tostatsløsningen ikke falt fra hverandre i perioden. Den har hatt stor betydning for å bedre levekårene for to millioner mennesker i Gaza og generelt for å hindre at palestinaspørsmålet ble glemt eller oppgitt av det internasjonale samfunn. Den ga den norske utenriksminister en lederrolle internasjonalt i støtten til det palestinske folk og forsvar av palestinerne rettigheter.

Sikkerhetsrådet og Israel-politikk

I analysen av Norges månedlige innlegg i Sikkerhetsrådet velger Jensehaugen å ikke lese dem i lys av FNs spesialrepresentants redegjørelser for utviklingen på bakken, som Norge faktisk forholder seg til i sine innlegg – eller å sammenligne Norge med andre land.

Det første innlegget som utenriksminister Søreide sto for i januar 2021, presenterte i korthet hva Norge står for, og hva Norge ville søke å oppnå i Sikkerhetsrådet (Søreide, 2021). Søreide understreket at det ikke er noe alternativ til en fremforhandlet tostatsløsning og at hovedansvaret for å komme til forhandlinger hviler på partene selv. Hun presenterte også hva AHLC kan bidra med, og gjennomgikk en liste av norske posisjoner i fredsprosessen. På dette tidspunktet var president Trumps fredsplan strandet, og det ble tydelig at president Biden ikke ville bruke krefter på å samle partene til nye forhandlinger.

Blant norske diplomater hadde oppfatningen allerede noen år vært at det ikke er politisk grunnlag for å lykkes med forhandlinger om én fredsavtale som løser alle de utestående spørsmålene. Derfor tok de til orde overfor amerikanerne, og senere i innlegg i Sikkerhetsrådet, for å forberede alternative tilnærminger. Norge har anbefalt at prioritet gis til å løse spørsmålene om territoriet og grensene før det er for sent, og å komme fram til enighet om en deling som kan gjøre en gjensidig anerkjennelse mulig.¹⁸

For Norge var det viktig å forankre AHLC-arbeidet bedre i Sikkerhetsrådet og få dets oppslutning om en positiv agenda for statsbygging,¹⁹ vel vitende om at FN har lav troverdighet i Israel og at Sikkerhetsrådet har en begrenset innflytelse over

¹⁸ Samtidig har israelske ledere, blant andre Yair Lapid, tatt til orde for å trekke regionale aktører inn i en eventuell ny prosess, med håp om at Saudi-Arabia og andre ville kunne bistå med å finne fram til, og få Palestina, til å akseptere krevende kompromisser.

¹⁹ Samtlige innlegg fra Søreide inneholder rapporter om arbeidet i AHLC, og dette førte til at flere andre land både ga sine kommentarer og støtte. Norge fikk honnør for ledelsen av dette arbeidet.

fredsprosessen. Målet med dette var å slå ring om de palestinske statsinstitusjonene som et viktig bolverk for å forsvare tostatsløsningen. Norge brukte innleggene i Sikkerhetsrådet til å kommentere dagsaktuelle forhold, på grunnlag av FNs spesialrepresentants rapporter, og til å stadfeste norske posisjoner.²⁰ Hver tredje måned rapporteres det om gjennomføringen av SR-resolusjon 2334 (2016), og temaet blir da kommentert av Norge på lik linje med de andre rådsmedlemmene.

Jensehaugen beskriver dette arbeidet bedre enn han beskriver arbeidet i AHLC. Samtidig forsøker han å finne belegg for at Norge gir ubalansert kritikk. Han sammenholder ikke norske innlegg mot noen andre lands, og tar igjen empirisk feil i omtalen av Norges kontaktpolitikk med Hamas.

Til slutt en kommentar til Jensehaugens kritikk av Jeløya-erklæringens punkt om å legge til rette for økt samarbeid med Israel. Han hevder Norge hadde en tve-tydig tilnærming til konflikten i Midtøsten, og at regjeringen både kritiserte den israelske regjeringen og forsøkte å øke samarbeidet med Israel «som om disse andre problemene ikke fantes»²¹ (2023, s. 16). Men han oppsummerer jo selv at alle «disse andre problemene» faktisk ble kritisert i Norges innlegg.

For Norge, som for alle andre land, har innenrikspolitiske hensyn forrang i utenrikspolitikken. Norge har egeninteresser i samarbeid med Israel, som ikke handler om Palestina-konflikten – selv om gode relasjoner med Israel også er avgjørende for Norges innsats for Palestina. Israel er i dag et helt annet land, sosialt, kulturelt, økonomisk og politisk, enn da partene forhandlet fram Oslo-avtalen i 1993. Siden er befolkningen doblet, og et flertall i befolkningen har røtter fra Midtøsten. Elitene med røtter fra Europa mister gradvis grepet om politikk og politisk kultur. Bosetterne er tredoblet i antall og utgjør 7 prosent av befolkningen.

Israel er en økonomisk suksesshistorie. Fra å være relativt fattig i 1993, med BNP per innbygger på halvparten av Tysklands, er Tysklands forsprang innhentet, trass i at befolkningen er doblet. Israels økonomi er nå på størrelse med Norges, og Israel konkurrerer med Silicon Valley og Singapore som globalt senter for innovasjon og høyteknologi. Dette gir grunnlag for normaliseringsprosessene med arabiske land. Samarbeidet med Golf-landene skyter fart, og Israel bidrar til store endringer i regionen. EU er Israels viktigste handelspartner, og en lang rekke EU-land, inkludert våre nordiske naboland, etablerer egne handels- og innovasjonsdelegasjoner til

²⁰ Det er lang liste over posisjoner som Norge regelmessig tok opp. Kritikk av bosettingsbeslutninger var en gjenganger, sammen med MR-spørsmål, krav til beskyttelse av barn, kvinners rettigheter, kritikk av bruken av skarp ammunisjon og krav til etterlevelse av proporsjonalitetsprinsippet osv. Hva som ble tatt i det enkelte møtet ble besluttet ut fra hendelser på bakken i måneden før og som aktualiserte ulike tema.

²¹ Jensehaugens påstand om at Norge unngår å distansere seg fra USA og Israel fordi dette kunne medført at Norge mister innflytelse som en mulig fredsmekler i konflikten, fremstår som spekulasjon. Som leder av AHLC har Norge et tett samarbeid med begge land, og unnlater ikke å kritisere når dette er riktig. Norge har også hatt konsultasjoner og gitt innspill til alle amerikanske administrasjoner som har meklet i forhandlingene, men har ikke vært aktuell som fredsmekler i konflikten i stedet for USA.

Israel for å få tilgang til økonomisk og teknologisk samarbeid og økt handel. Norge er et unntak med vårt beskjedne bilaterale samarbeid.

Oppsummering: Eleganse og empiri

De lange linjene i norsk Israel-Palestina-politikk lå fast under Solberg-regjeringene. Kontinuitet i norsk innsats og bistand preget bildet, i tråd med den brede enigheten det er om dette politikkområdet i Stortinget. Jensehaugen klarer ikke å gi belegg for at tostatsløsningen døde, slik at Norge burde funnet på noe annet. Norge var i godt selskap ettersom heller ingen andre stater i verden endret syn, selv om mange observatører vurderte at tostatsløsningen aldri vil la seg realisere.

Både utenriksminister Brende og utenriksminister Søreide tok initiativ i giverlandsgruppen (AHLG) for å styrke de palestinske selvstyremyndighetene, fortsette statsbyggingen, og hindre at det institusjonelle fundamentet for tostatsløsningen ble ødelagt i en periode uten forhandlinger og svinnende politisk horisont. Selvstyret, med alle sine mangler, kritikken som rettes mot det palestinske lederskapet og ikke minst alle hindringene og overgrepene okkupasjonen innebærer, har etablert «fakta på bakken». Disse realitetene gir fortsatt håp om palestinsk selvbestemmelse i en fremtidig suveren stat.

Dette bringer giverlandsgruppen, som det eneste forum hvor slike saker diskuteres mellom partene og det internasjonale samfunn, i en særstilling. Den er en garantist for at drømmen om nasjonal selvbestemmelse for palestinerne ikke slukkes, og at det tross alle vansker under okkupasjon, jobbes videre med å styrke palestinske statlige institusjoner. Det er et forum for å sikre grunnleggende rettigheter og levekår for den palestinske befolkningen.

Påstanden om at Søreides politikk mislyktes totalt, er feil. Tvert imot. I en usedvanlig krevende situasjon klarte Norge å løse samarbeidet mellom partene og med giverne slik at statsbyggingsprosjektet fortsatte. Arbeidet i giverlandsgruppen bidro til at krevende politiske utfordringer ikke ødela det palestinske selvstyret eller ruinerte levekårene for palestinerne. Når Jensehaugen ikke klarer å gi evidens for at en tydelig linje hvor «tostatsløsningen døde» ble krysset, faller de retoriske spissformuleringene.

Jensehaugens forslag til alternativ politikk er underlige (Fransson, 2023). Hvorfor skulle Norge anerkjenne Palestina hvis tostatsløsningen er død? Norge differensierer allerede mellom Israel og bosettinger utenfor grensene fra 4. juni 1967 i vår handel. Alle norske regjeringer har avvist at handelsboikott er et egnet virkemiddel.

Forskning skal ikke være verdinøytral. Politikktutforming skal underlegges debatt. Mitt ståsted er støtte til både det palestinske folkets og det jødiske folkets rett til selvbestemmelse og nasjonalstater. Derfor har jeg i flere tiår arbeidet for at palestinerne også skal få realisert deres nasjonale ambisjon (se f.eks. Hanssen-Bauer, 2006; Hanssen-Bauer & Jacobsen, 2006). Oslo-avtalene utgjorde en revolusjon i palestinsk politikk. Den endret PLOs strategi fra væpnet frigjøringskamp til bygging

av nasjonalstat gjennom et dramatisk kompromiss med Israel om deling av mandatområdet Palestina.

Jeg respekterer andre ståsteder og jeg ønsker debatt velkommen. Samtidig kan ikke empirien tilpasses elegante retoriske poeng. Uten et minimum av felles forståelse av virkeligheten, blir dialog krevende.

Om forfatteren

Jon Hanssen-Bauer er pensjonist. Han har mag. art.-grad i sosialantropologi fra Universitetet i Oslo (1982), har hatt forsker II-stilling ved Arbeidsforskningsinstituttet, har vært forskningsleder i Fafo og daglig leder av Fafo Institutt for internasjonale studier (1993–2005). Han ble ansatt i Utenriksdepartementet i 2005, var spesialrepresentant til fredsprosessen på Sri Lanka (2006–2009), deretter spesialrepresentant for Midtøsten (2009–2015), norsk ambassadør til Israel (2015–2020) og deretter spesialrepresentant for fredsprosessen i Midtøsten til august 2022.

Referanser

- AHLC. (2018a, 31. januar). *Opening statement at extraordinary AHLC meeting*. <https://www.un.org/unispal/document/opening-statement-at-extraordinary-ahlc-meeting/>
- AHLC. (2018b, 20. mars). *AHLC press release: Mobilisation for energy and clean water to Gaza*. <https://www.un.org/unispal/document/mobilisation-for-energy-and-clean-water-to-gaza-government-of-norway-press-release/>
- AHLC. (2018c, 20. mars). *Chair's summary, AHLC in Brussels*. https://www.regjeringen.no/contentassets/da90bc8f385a4394b368a181085dfa06/summary_ahlc1803.pdf
- AHLC. (2018d, 21. mars). *Opening address at AHLC*.
- Fransson, L. (2023, 12. februar). Norge mislyktes totalt. *Dagbladet*. <https://www.dagbladet.no/nyheter/norge-mislyktes-totalt/78356308>
- Hanssen-Bauer, J. (2006). Bustling backwards: Lessons from the Norwegian sponsored Israeli-Palestinian people-to-people program. *Israel Palestine Journal*, 12(4) & 13(1).
- Hanssen-Bauer, J. & Jacobsen, L. B. (2006). Living in provisional normality: The living conditions of Palestinian refugees in the host countries of the Middle East. I R. El-Rifai & R. Brynen (Red.), *Palestinian Refugees: Challenges of Repatriation and Development*. Ib Taurus.
- Jacobsen, L. B. (2003). *Finding means. Summary report. UNRWA's financial situation and the living conditions of Palestinian refugees* (Fafo-rapport 415). <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/finding-means-summary-report>
- Jensehaugen, J. (2023). Et godt posisjonert vitne til en varslet tragedie: Ine Eriksen Søreide og konflikten mellom Israel og palestinerne. *Internasjonal Politikk*, 81(1), 14–25. <https://doi.org/10.23865/intpol.v81.4094>
- Lapidoth, R. (2001). Israel and the Palestinians: Some legal issues. *Die Friedens-Warte*, 76(2/3), 211–40.
- Makovsky, D. (2022). *Beyond the blocs. Jewish settlement east of Israel's security barrier and how to avert the slide to a one-state outcome*. The Washington Institute for Near East Policy.
- Norad. (u.å.). Bistandsresultater. Statistikk og resultater av norsk bistand: Palestina [Nettside]. Norad. <https://resultater.norad.no/geografi/midtoesten/palestina?show=bistand>
- PCBS. (u.å.). State of Palestine. Palestinian Central Bureau of Statistics [Nettside]. <https://pcbs.gov.ps/>
- Store, J. G. (2011, 22. september). Ready for statehood [Kronikk]. *International Herald Tribune*.
- UNRWA. (2012). *Gaza in 2020: A liveable place?* www.unrwa.org/newsroom/press-releases/gaza-2020-liveable-place

Abstract in English

**Elegance and Empiricism: An Insider's Perspective on
Ine Eriksen Søreide and the Conflict Between Israel and the Palestinians**

Ine Eriksen Søreide was Norway's foreign minister during an exceptionally challenging period in the conflict between Israel and the Palestinians. Like all other countries, Norway maintained the overarching view that only a two-state solution can provide lasting peace between Israel and the Palestinians and led donor cooperation to continue state-building and preserve the institutional foundation for such a solution. The work was anchored in the UN Security Council where Norway received praise for its efforts. If one examines what Norway did in the donor cooperation (the AHLC) in relation to the direct context of the various measures, one will find that Norwegian policy was successful.

Jørgen Jensehaugen's elegant formulations that Foreign Minister Søreide was a well-positioned witness to the death of the two-state solution and that she ensured that aid to the Palestinians made this political solution's demise as painless as possible are contrary to empirical facts. It is not correct that central pillars of the two-state solution were eradicated at the time. And as the two-state solution was not dead, the criticism that Søreide did not change her political course becomes irrelevant.

Keywords: Israel · Palestine · AHLC · two-state solution